

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากคณะกรรมการและผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ในเขตภาคเหนือ 16 จังหวัด คือ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร นครสวรรค์ และ พิจิตร จำนวน 178 ราย

ข้อมูลที่รวบรวมได้จะนำมาวิเคราะห์และนำเสนอด้วยการอธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร วารสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและค้นคว้าผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.60 มีอายุระหว่าง 41 -50 ปี คิดเป็นร้อยละ 79 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64 ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 70.80 มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วงระหว่าง 0 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.70 มีระยะเวลาในจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชนอยู่ในช่วงระหว่าง 10 – 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.15 ปฏิบัติงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีทุนการดำเนินงาน มากกว่า 200 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 63.50 ปฏิบัติงานในสหกรณ์ที่เสียค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชี อยู่ระหว่าง 30,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.30

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย

จากการศึกษา พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทยให้ความสำคัญกับปัจจัยในการเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชน เรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

- ลำดับที่ 1 ด้านมรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี
- ลำดับที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ
- ลำดับที่ 3 ด้านชื่อเสียงและความชำนาญงานสอบบัญชี

ลำดับที่ 4 ด้านการให้คำปรึกษา

ลำดับที่ 5 ด้านอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน

ลำดับที่ 6 ด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี

ลำดับที่ 7 ด้านอื่นๆ

โดยให้ความสำคัญ ด้านมรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีมากที่สุด รองมา ได้แก่ ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียงและความชำนาญงานสอบบัญชี ด้านการให้บริการ ด้านอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ในระดับให้ความสำคัญมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี และด้านอื่น ๆ ให้ระดับความสำคัญในระดับปานกลาง

สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทยให้ความสำคัญในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชน โดยเรียงลำดับดังนี้

1. ด้านมรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

ลำดับที่ 2 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการและการรักษาความลับ

ลำดับที่ 3 ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

ลำดับที่ 4 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคล

ที่ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติหน้าที่ให้

2. ด้านคุณภาพการให้บริการ ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 ตรวจสอบแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด

ลำดับที่ 2 รายงานผลการตรวจสอบได้ชัดเจน เข้าใจง่าย กระชับ รัดกุม

ลำดับที่ 3 มีข้อมูลเกี่ยวกับงบการเงินให้ผู้บริหารตัดสินใจได้รวดเร็วขึ้น

ลำดับที่ 4 สามารถติดต่อกับผู้สอบบัญชีได้สะดวก

ลำดับที่ 5 ให้คำปรึกษาได้ทันทีที่สหกรณ์ต้องการ

3. ด้านชื่อเสียงและความชำนาญงานสอบบัญชี ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชีอย่างเคร่งครัด

ลำดับที่ 2 มีประสบการณ์ในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์สูง

ลำดับที่ 3 ทีมงานมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ

ลำดับที่ 4 ความมีชื่อเสียงของสำนักงานสอบบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

4. ด้านการให้คำปรึกษา ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความสำคัญ
ในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 เรื่องมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชี
ลำดับที่ 2 เรื่องการปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ และนโยบายของ
รัฐ

ลำดับที่ 3 ด้านการบริหารจัดการด้านการเงินและธุรกิจ

ลำดับที่ 4 เรื่องวิธีปฏิบัติทางบัญชี, การจัดทำรายงานทางการเงิน

ลำดับที่ 5 เรื่องการใช้งานคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

5. ด้านอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับ
ความสำคัญในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 มีจรรยาบรรณในการสอบบัญชี

ลำดับที่ 2 มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

ลำดับที่ 3 แสวงหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อปรับปรุงอยู่เสมอ

ลำดับที่ 4 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ลำดับที่ 5 มีมนุษยสัมพันธ์ดี

ลำดับที่ 6 มีความเป็นผู้นำ

6. ด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี ให้ความสำคัญระดับปานกลางโดยเรียงลำดับ
ความสำคัญในรายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 ค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีต่ำ

ลำดับที่ 2 ค่าธรรมเนียมอื่น นอกจากค่าธรรมเนียมในการสอบบัญชีต่ำ

7. ด้านอื่น ๆ ให้ความสำคัญระดับปานกลางโดยเรียงลำดับความสำคัญใน
รายละเอียด ดังนี้

ลำดับที่ 1 เป็นผู้สอบบัญชีเดียวกับสหกรณ์ประเภทเดียวกัน

ลำดับที่ 2 เป็นผู้สอบบัญชีเดิมที่เคยตรวจสอบบัญชีสหกรณ์

ลำดับที่ 3 รู้จักกับผู้สอบบัญชีเป็นการส่วนตัว

สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัย
ด้านมรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียงและความ
ชำนาญงานสอบบัญชี ด้านการให้คำปรึกษา และด้านอุปนิสัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ส่วน
ด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีไม่ใช่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชี
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ

คณะกรรมการและผู้จัดการส่วนใหญ่ เห็นว่าในการเลือกจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน
สหกรณ์ได้รับการตรวจสอบบัญชีที่รวดเร็วและสะดวกขึ้น ทำให้สามารถจัดประชุมใหญ่สามัญ
ประจำปีได้เร็วขึ้นมากที่สุด

ปัญหาที่กระทบต่อความสามารถในการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ได้แก่ สหกรณ์
ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีอย่างเพียงพอ มีผู้สอบบัญชีที่เสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้สอบ
บัญชีของสหกรณ์ค่อนข้างน้อย หรือให้ความสนใจในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ค่อนข้างน้อย
รวมทั้งที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชีอยู่ต่างจังหวัด หรือไม่มีสำนักงานสอบบัญชีภาคเอกชนอยู่ใน
จังหวัด ซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น สหกรณ์มีข้อจำกัดเกี่ยวกับค่าจ้างผู้สอบบัญชี และการ
ต่อรองราคา ที่ที่ประชุมใหญ่อนุมัติ

อภิปรายผล

จากการเปรียบเทียบผลของการวิจัยครั้งนี้ กับความเห็นของบริษัทจดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากงานวิจัยของสมหวัง สุโขโชคชัยวัฒนา นิทัศน์ เหมรัถย์ และ
พรสวรรค์ เรืองอุดม (2539) พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับ มรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบ
บัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียงและความชำนาญงานสอบบัญชี ด้านการให้คำปรึกษา
อยู่ในลำดับต้นๆ เหมือนกัน แต่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะให้ความสำคัญเรื่อง
ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีอันดับท้ายสุด ในขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย
จากตัวอย่างครั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 6

จากการเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับความเห็นของนักธุรกิจที่ให้ข้อมูล จากการ
วิจัยของรัชมาลัย สุจิตจร วราภา วามวานิชย์ และจันทร์เจ้า ช่วยดำรง (2540) พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้
ความสำคัญกับ มรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียง
และความชำนาญงานสอบบัญชี ด้านการให้คำปรึกษา อยู่ในลำดับต้นๆ เหมือนกัน แต่จะให้
ความสำคัญกับด้านการให้คำปรึกษามากที่สุด ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย
นอกจากนี้ธุรกิจในเมืองฯ จะให้ความสำคัญเรื่องค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีอันดับที่ 4 ในขณะที่
สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทยจากตัวอย่างครั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 6

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับความเห็นของบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัด ในกรุงเทพมหานคร ที่ให้ข้อมูล จากการวิจัยของ นันทวรรณ อนันต์วัฒนาศิริ (2546) พบว่าทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญกับ มรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้าน ชื่อเสียงและความชำนาญงานสอบบัญชี ด้านการให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก เหมือนกัน และด้าน ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี และด้านอื่นๆ เรื่องเป็นผู้สอบบัญชีเดียวกันกับสหกรณ์อื่น และเรื่องรู้จัก กับผู้สอบบัญชีเป็นการส่วนตัวอยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกัน

เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้กับความเห็นของ ผู้ประกอบการในเขต กรุงเทพมหานครที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท ที่ให้ข้อมูล จากการวิจัยของ วิศิษฐ์ เกลิมกุล และอรัญญา ภาณุสานต์ (2551) พบว่า ผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท จะให้ความสำคัญกับปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีมากที่สุด ซึ่ง แตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือจากตัวอย่างครั้งนี้ ซึ่งมีทุนการดำเนินงานตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนใหญ่มีทุนดำเนินงานมากกว่า 200 ล้านบาท ให้ความสำคัญกับปัจจัยค่าใช้จ่ายในการ สอบบัญชี ลำดับที่ 6 ส่วนปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา และด้านคุณภาพการให้บริการ อยู่ในลำดับต้นๆ เหมือนกัน

จากการเปรียบเทียบผลการศึกษากับงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว สามารถสรุป ประเด็นเหมือนและแตกต่างได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบผลการศึกษากับงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นักวิชาการผู้วิจัย, ชื่อเรื่อง	ประเด็น	
	เหมือน	แตกต่าง
สมหวัง สุขโชคชัยวัฒนา นิทัศน์ เหมรักษ์ และ พรสวรรค์ เรื่องอุดม (2539) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือก ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และ ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยน ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของ บริษัทจดทะเบียนและรับ อนุญาตในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	ให้ความสำคัญกับ มรรยาทและ จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียงและความชำนาญ งานสอบบัญชี ด้านการให้ คำปรึกษา อยู่ในลำดับต้นๆ เหมือนกัน	บริษัทจดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์ฯ จะให้ความสำคัญ เรื่องค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี อันดับท้ายสุด ในขณะที่ สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ ของประเทศไทยจากตัวอย่าง ครั้งนี้ให้ความสำคัญเป็นอันดับ ที่ 6

นักวิชาการผู้วิจัย, ชื่อเรื่อง	ประเด็น	
	เหมือน	แตกต่าง
รัชมาลัย สุจิตจร วราภา วาม วณิชย์ และจันทร์เจ้า ช่วย ดำรง (2540) เรื่อง ทักษะคติของ ธุรกิจที่มีต่อการสอบบัญชี และ ความแตกต่างในการให้ ความสำคัญแก่ปัจจัยที่ธุรกิจใช้ ในการเลือกผู้สอบบัญชี	ให้ความสำคัญกับ มรรยาทและ จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านชื่อเสียงและความชำนาญ งานสอบบัญชี ด้านการให้ คำปรึกษา อยู่ในลำดับต้นๆ เหมือนกัน	สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือ ของประเทศไทยจากตัวอย่าง ครั้งนี้ให้ความสำคัญกับ มรรยาทและจรรยาบรรณของ ผู้สอบบัญชีมากที่สุด นอกจากนี้ธุรกิจในเมืองฯ จะให้ความสำคัญเรื่องค่าใช้จ่าย ในการสอบบัญชีอันดับที่ 4 ในขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ใน ภาคเหนือของประเทศไทยจาก ตัวอย่างครั้งนี้ให้ความสำคัญ เป็นอันดับที่ 6
นันทวรรณ อนันต์วัฒนาศิริ (2546) เรื่อง เปรียบเทียบปัจจัย ที่มีผลต่อการเลือกผู้สอบบัญชี ของบริษัทจำกัดและ ห้างหุ้นส่วนจำกัดในเขต กรุงเทพมหานคร	ให้ความสำคัญกับ มรรยาทและ จรรยาบรรณของผู้สอบบัญชี ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้าน ชื่อเสียงและความชำนาญ งานสอบบัญชี ด้านการให้ คำปรึกษา อยู่ในระดับมาก ขึ้น ไปเหมือนกัน และด้าน ค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี และ ด้านอื่นๆ เรื่องเป็นผู้สอบบัญชี เดียวกันกับสหกรณ์อื่น และ เรื่องรู้จักกับผู้สอบบัญชีเป็นการ ส่วนตัวอยู่ในระดับปานกลาง เหมือนกัน	ด้านการให้คำปรึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์และการค้า ระหว่างประเทศอยู่ในระดับ ปานกลาง สหกรณ์ออมทรัพย์ ให้ความสำคัญด้านการให้ คำปรึกษา ด้านการบริหาร การเงินและธุรกิจอยู่ในระดับ มากที่สุด

นักวิชาการผู้วิจัย, ชื่อเรื่อง	ประเด็น	
	เหมือน	แตกต่าง
วิศิษฐ์ เฉลิมกุล และอรัญญา ภาณุสานต์ (2551) เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารของสำนักงานสอบบัญชี เอส เอส เอส เซอร์วิส	ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการให้คำปรึกษา และด้านคุณภาพการให้บริการ อยู่ในลำดับต้น ๆ เหมือนกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ประกอบการที่มีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือจากตัวอย่างครั้งนี้ ซึ่งมีทุนการดำเนินงานตั้งแต่ 50 ล้านบาทขึ้นไป ส่วนใหญ่มีทุนดำเนินงานมากกว่า 200 ล้านบาท - ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชีมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ให้ความสำคัญกับปัจจัยค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี ลำดับที่ 6

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาของสหกรณ์ส่วนใหญ่ในการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ได้แก่ การไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้สอบบัญชีอย่างเพียงพอ มีผู้สอบบัญชีที่เสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ค่อนข้างน้อย หรือให้ความสนใจในการตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ค่อนข้างน้อยรวมทั้งที่ตั้งสำนักงานของผู้สอบบัญชีอยู่ต่างจังหวัด หรือไม่มีสำนักงานสอบบัญชีภาคเอกชนอยู่ในจังหวัด ซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นคว้าทำให้ทราบถึงปัจจัยในการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชนของ สหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย รวมถึงความพึงพอใจในการเลือกจ้างผู้สอบบัญชี ภาคเอกชน และปัญหาที่กระทบต่อการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งสหกรณ์ ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และหน่วยงานกำกับดูแล ซึ่งวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหที่กระทบต่อการจัดจ้างผู้สอบบัญชีภาคเอกชน อาจมี แนวทางดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์ควรได้รับการกำกับดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ มากขึ้น เกี่ยวกับปัจจัยที่มี ผลต่อการพิจารณาเลือกผู้สอบบัญชีภาคเอกชนของสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือที่ถ่ายโอน งานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนตรวจสอบบัญชี เพื่อให้สหกรณ์ได้รับข้อมูลในการพิจารณาเกี่ยวกับ ผู้สอบบัญชี เพิ่มมากขึ้น
2. หน่วยงานกำกับดูแล ควรกำหนดมาตรฐาน ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชีสหกรณ์ เพื่อป้องกันไม่ให้สหกรณ์ใช้ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายในการสอบบัญชี เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกจ้าง ผู้สอบบัญชีภาคเอกชน และผู้สอบบัญชีภาคเอกชนใช้เป็นเครื่องมือในการการตัดราคากันเองระหว่าง ผู้สอบบัญชี เพื่อให้ได้รับงานสอบบัญชี ซึ่งอาจ ส่งผลให้คุณภาพงานสอบบัญชีอาจลดลงตาม ค่าธรรมเนียมการตรวจสอบ หรืออาจ ไม่มีผู้สอบบัญชีภาคเอกชนรับงานสอบบัญชีได้ นอกจากนี้ อาจ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้สอบบัญชีภาคเอกชน เสนอชื่อเข้ารับงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ เพิ่ม มากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับสหกรณ์ซึ่งจะมีทางเลือกในการพิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี มาก ยิ่งขึ้นด้วย
3. ส่งเสริมในเรื่องมรรยาทและจรรยาบรรณของผู้สอบบัญชีมากขึ้น และลงโทษอย่าง จริงจังในกรณีที่ผู้สอบบัญชีประพฤติผิดจรรยาบรรณ
4. ส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพของผู้สอบบัญชี ด้านการให้บริการ ความชำนาญ งานสอบบัญชี และการให้คำปรึกษากับสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้สอบบัญชี ภาคเอกชนได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นผู้สอบบัญชีของสหกรณ์ และผู้สอบบัญชีภาคเอกชน สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพงานและบริการทางวิชาชีพสอบบัญชีให้ดียิ่งขึ้น สร้างกลยุทธ์ในการแข่งขัน โดยไม่ผิดมรรยาทผู้สอบบัญชี

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ได้เลือกตัวอย่างประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามเฉพาะ คณะกรรมการ และผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งอาจไม่ครอบคลุม ข้อมูลที่แท้จริงของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนตรวจสอบบัญชีได้ ทั้งหมด ดังนั้นการศึกษารั้งต่อไป หากต้องใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามควรขยายขอบเขตของ ประชากรตัวอย่างไปยังสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ถ่ายโอนงานสอบบัญชีให้ภาคเอกชนตรวจสอบบัญชี ทั้งหมดทั่วประเทศ

ข้อจำกัดการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนในการพิจารณาสรรหาคัดเลือกผู้สอบบัญชี เพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมสมาชิกสหกรณ์ผู้ตัดสินใจอนุมัติในที่ประชุมใหญ่ และเป็นเจ้าของสหกรณ์อย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษารั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตประชากรให้ ครอบคลุมสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด